

SJABBAT SJALOM

Sjabbat Weekblad voor Nederland

Jaargang VII, Nr. 218

Parasjat Noach

7 tot 13 oktober 5768
25 Tisjri tot R. Chod. Chesjwan 2007

Parasjat Noach (Bereisjiet 6:9-11:32)

Kort overzicht van de parasja

Het is nu tien generaties later sinds de schepping van de eerste mens. Adams nakomelingen hebben de wereld gecorrumpeerd met hun immoreel gedrag, afgoderij, roof en geweld. Hasjem besluit het probleem voor eens en voor altijd op te lossen door een vloed over de wereld te brengen die alle aardbewoners zal vernietigen, met uitzondering van de rechtvaardige Noach, diens familie en voldoende dieren om de aarde weer opnieuw te kunnen bevolken. Hasjem geeft Noach instructies om een ark te bouwen, om aan de vloed te ontsnappen. Na veertig dagen en nachten onafgebroken zware regen, bedekt de vloed geheel de aarde, zelfs de toppen van de hoogste bergen. Na nog eens 150 dagen begint het water weer te zakken. Op de 17de dag van de 7de maand komt de ark tot rust op de Berg Ararat. Noach zendt een raaf uit en vervolgens een duif om er zeker van te zijn dat het water gezakt is. De raaf komt terug. De duif komt terug. Een week later, zendt Noach de duif nog eens uit. Deze keer komt de duif pas tegen de avond terug, met een olijftak in zijn bek. Na nog eens zeven dagen zendt Noach opnieuw de duif uit, maar die komt deze keer niet meer terug. Hasjem zegt tegen Noach dat hij en zijn familie de ark moeten verlaten. Noach brengt dankoffers voor Hasjem van de dieren die hij voor dit doel met de ark heeft meegenomen. Hasjem zweert nimmer meer een vloed te brengen over heel de wereld en zet de regenboog aan het firmanent als teken van dit verbond. Noach en zijn nakomelingen mogen nu vlees eten, in tegenstelling tot Adam. Hasjem geeft aan Noach de Zeven Noachidische Wetten die voor de hele mensheid gelden: Het verbod van afgoderij, ontucht, diefstal, blasfemie, moord, het eten van vlees van een levend dier en de verplichting om een rechtstelsel op te zetten. Het klimaat van de wereld wordt vastgesteld, zoals wij dat vandaag kennen. Noach plant een wijngaard en wordt dronken van zijn eigen producten. Cham, één van de zonen van Noach, vermaakt zich als hij ziet hoe dronken en naakt zijn vader is. Sjem en Jafet echter, slagen erin hun vader te bedekken zonder naar diens naaktheid te kijken, door achteruit naar hem toe te lopen. Voor dit incident wordt Kanaän, de zoon van Cham, gestraft met de vloek van de slavernij. De Tora noemt de nakomelingen van Noachs drie zonen op, waarvan de zeventig volken van de wereld afstammen. De Tora vermeldt de geschiedenis van bouw van de Toren van Babel, hetwelk tot resultaat heeft dat Hasjem de taal van de mensen opdeelt in vele talen, waarna de mensen zich in volksgroepen over de wereld verspreiden. De Parasja eindigt met de genealogie van Noach tot Avram.

Door Ohr Somayach in Jeruzalem, Israël
©1998 Ohr Somayach International - Alle rechten voorbehouden

Inzicht in Parasjat Noach 5768

Door Rabbi A. Leib Scheinbaum

„En de aarde was vol van geweld.” (Bereisjiet 6:11)

Rasji: Vol van geweld – Diefstal.

In de Midrasj offert Chazal een intrigerende interpretatie van het woord *chamas* dat wij hier vertaald hebben met ‘geweld’ en dat *Rasji* vertaalt met ‘diefstal’. Inderdaad, de corruptie in die tijd was op een religieuze manier. *Chazal* geeft het voorbeeld van een geval waarin iemand op de markt komt met een mand met vruchten. Onmiddellijk komt iedereen op de mand af en haalt daar iets uit ter waarde van minder dan een *proeta*, de kleinste geldeenheid, zoiets als een cent. Een *proeta* is de minimum halachische hoeveelheid die als diefstal gedefiniëerd kan worden. Het *Beit Din* kan geen bedrag van minder dan een *proeta* opeisen van de dief. Met andere woorden, deze slechte mensen wisten precies hoeveel zij konden stelen, zonder daarvoor te worden gestraft. Zij wilden er zeker van zijn dat hun diefstal binnen de grenzen van de wet bleef. Hoe moeten wij dit begrijpen? We praten hier over een generatie die gezonken was tot het dieptepunt van verdorvenheid, moord en wellust: iedere immorele handeling was onbelangrijk voor hen, of beter gezegd

immoraliteit en slechtheid bestond niet. [Het leek een beetje op de huidige Nederlandse samenleving waar de begrippen ‘immoreel’ en ‘slecht’ ook niet meer bestaan.] Waarom zouden zij zich plotseling bezorgd maken over de wetten van diefstal?

HaRav Sholom Shwadron *z.l.* leidt hier een diepzinnige les uit af over de menselijke aard. Het is voorstelbaar dat iemand de meest ernstige zonden begaat, afdaalt tot de laatste sport van immoraliteit en toch nog zich bekommert om de halachische gevolgen van zijn gedrag. Ten slotte, als hij kan stelen met halachische dispensatie, waarom zou hij dan een Bijbels verbod overtreden? Dit is de hypocrysie die leeft in de gedachten van sommige mensen. Zij willen stelen en zich immoreel gedragen, en tegelijkertijd geprezen worden voor het feit dat zij zich nauwgezet aan de mitswot houden.

HaRav Shwadron haalt de volgende geschiedenis aan als een analoog om de psyche van deze mensen te begrijpen: hij wandelde eens in een van de zijstraten van Jeroesjalajiem, toen hij opmerkte dat de mensen zich snel verwijderden van een gebied een huizenblok verder. Toen hij naderbij kwam werd hem verteld dat er daar verderop een afschuwelijke stank hing. Zijn nieuwsgierigheid kreeg vat op hem en hij kwam dichterbij. Hij wilde weten wat er zo afschuwelijk was dat iedereen letterlijk daar van weg rende. Toen hij bij de bewuste plaats aankwam, zag hij dat de deksel van een rioolput was verwijderd, terwijl enkele mannen in het riool, dat verstopt was, bezig waren dat te reinigen. De stank was overweldigend. Toen hij dichterbij kwam, zag hij dat de Arabische ploeg in de rioolput schijnbaar geen last had van de stank.

Niet alleen dat, één van de Arabische arbeiders genoot van zijn lunch. Hij zat een falafel te eten, volkomen onbewust van de schadelijke dampen. Hoe kon hij een falafel eten – daar zelfs van genieten – te midden van die stank van het riool rondom hem? Het antwoord, realiseerde Harav Shwadron zich, dat men alleen de afschuwelijke stank ruikt van veraf, maar in het centrum van de stank, aan alle kanten omringd door allerlei vormen van afval, merkte hij de agressieve geur niet op. Reuk is relatief. Wanneer men omringd is door slecht ruikende geuren en men is in het midden van de stank, dan ruikt het niet zo slecht. Hij kon zijn lunch gebruiken en daarvan genieten, te midden van het stinkend riool.

Een parallel idee kan worden toegepast op de generatie die door de vloed vernietigd werd. Wanneer iemand is ondergedompeld in zijn zonden, wanneer hij overspoeld wordt door verdorvenheid, ontucht en allerlei vormen van geweld, dan is het geen wonder dat hij alle gevoel voor objectiviteit verliest. Wanneer hij in het riool zit, kan hij van zijn falafel genieten. De *jetser hara* – de slechte neiging, de primitieve driften – kunnen hem zelfs doen geloven dat hij een heilige is. Ten slotte steelt hij nimmer de waarde van een proeta. Hoe zit dat met al die andere afschuwelijke zonden die hij begaat? Die zijn niets; het zijn kortstondige slippertjes in zijn spiritualiteit, maar niet werkelijk een weerspiegeling van zijn essentie.

We kunnen nu begrijpen waarom die generatie geen berouw had. Zij hadden zoveel gelegenheden. Hasjem gaf hen iedere kans – zonder resultaat. Zij hadden het gevoel dat zij niets hadden om berouw over te hebben! Zij waren in hun eigen ogen perfect! Helaas stierf deze houding niet met hen uit. Tot op deze dag zijn er velen die niets kwaad zien in een kortstondige misser, een vluchtig uitstapje met de *jetser hara*, zolang als zij zich maar houden aan andere gebieden van hun religie. Deze mensen zullen op een dag ontwaken en zich realiseren dat het zo toen niet werkte en dat het zo ook vandaag niet werkt.

Het bovenstaande doet mij herinneren aan het volgende verhaal: Jankele was een vrome Jid, zwart pak, grote *streimel* en *peiot*, die elke dag in Bnei Brak trouw driekeer naar sjoel ging davvenen en alle sjoeriem van de Rav volgde. Op een dag besloot Jankele met vakantie te gaan. Hij kocht een vliegticket naar New York. Daar kocht hij een Bermuda short en een fleurig en kleurig shirt, een zonnebril en een strohoed, en boekte voor Las Vegas. Hij ging een paar dagen de bloemetjes buiten zetten. In Las Vegas aangekomen boekte hij zijn hotel en ging daarna rechtstreeks naar een van de vele speelzalen, zijn geluk uitproberen. Maar helaas, in zijn enthousiasme zag hij bij het oversteken de bananenschil niet liggen en vlak voor een aanstormende vrachtauto gleed hij languit over de straat. Het volgende moment stond hij voor HaKadosj Baroech Hoe, en klaagde zijn nood: „Ik ben altijd, mijn hele leven oppassend en vroom geweest, ik heb nooit een overtreding begaan. Had U mij niet één keer kunnen beschermen?”

Hasjem keek op vanuit Zijn Tora en zag Jankele staan: „Ben jij dat Jankele? Ik had je niet herkent!”

(Zwi)

Chassidisch inzicht in Parasjat Noach 5768

Geloof is niet blind

De rol van de *tsaddikiem* en leraren in iedere generatie is om de mensen te instrueren hoe zijn hun geloof en vertrouwen in Hasjem kunnen vergroten.

Dit zijn de nakomelingen van Noach; Noach was een rechtschapen man, volmaakt onder zijn tijdgenoten; Noach wandelde met G-d. Noach bracht drie zonen voort: Sjem, Cham en Jëfet. De aarde nu was verdorven voor God, de aarde was vol van geweld. (Bereisjiet 6:9-11)

Reb Levi Jitschak van Berditchev, de Kedoesjat Levi, legt uit dat er twee types van *tsaddikiem* (rechtvaardigen) in deze wereld zijn.

De eerste dient Hasjem alleen voor zichzelf, maar hij bemoeit zich niet met de mensen, om hen terug te leiden tot de dienst van Hasjem. Het voorbeeld is Noach.

De tweede dient Hasjem en tracht anderen te leiden en *tesjoeva* te laten doen en Hasjem te dienen. Het voorbeeld hiervan is Avraham Avinoe – onze aartsvader Avraham.

R. Jitschak Luria, de Heilige Arizal uit Sfat onthulde dat dit de reden was voor Noachs straf (de vloed). Wegens het feit dat Noach alleen geïnteresseerd was om Hasjem te dienen, maar niet in het onderwijzen en vermanen van de andere mensen van zijn generatie, werd hij gereïncarneerd in Mosjé Rabbeinoe. Dit was inderdaad Mosjé's voornaamste taak in al die jaren dat hij het Joodse volk leidde: om het volk voortdurend te vermanen en te berechten.

De Gemara (Sanhedrin 99b) zegt: „Wie de zoon van zijn naaste Tora leert, wordt beschouwd alsof hij hem heeft doen geboren worden.” Dit betreft Avraham, wiens naam gelezen kan worden als *Av Hamon Goïem*, de vader van de massa's van alle volken (die hij inleidde in de grondbeginselen van het monotheïsme).

Niettemin zegt het vers over Noach: „Dit zijn de nakomelingen (zowel fysiek als spiritueel) van Noach ... Noach had drie zonen, Sjem, Cham en Jëfet.” De betekenis van het woord 'dit' is 'alleen deze drie.' Dit staat in scherp contrast met Avraham, zoals hierboven vermeld werd. „Noach wandelde met Hasjem.” Dat is precies wat hij deed, hij wandelde met Hasjem; maar alleen met Hasjem en niet met de mensen van zijn generatie. Hij deed geen poging om hen dichterbij de dienst van Hasjem te brengen.

In de Birkat Hamazon – het dankgebed na de maaltijd – vragen we in de paragraaf die begint met „BaMarom” dat wij „genade en een goed begrip in de ogen van Hasjem en van andere mensen mogen vinden.” Het laatste vers in parasjat Bereisjiet (6:8) zegt: „Maar Noach vond gunst in de ogen van HASJEM.” In de ogen van Hasjem, maar niet in de ogen van zijn generatie. Daar hij geen moeite deed om hen terug te brengen tot de dienst van Hasjem, werd hij uiteindelijk door hen uitgelachen.

Dit is de verklaring van wat Rasji schrijft (Ber. 7:7) dat Noach een man van beperkt geloof was. Hoe kan het zijn dat iemand die „een rechtschapen man, volmaakt onder zijn tijdgenoten” genoemd wordt, niet bad voor de mensen van zijn generatie, dat het decreet van de vloed zou worden ingetrokken?

Het is zoals door R. Levi Jitschak hierboven verklaard werd, dat er twee types *tsaddikiem* zijn. Noach vermaande zijn generatie niet. Zijn dienst was zuiver persoonlijk. „Wie ben ik dat ik hen vermaan en voor hen bid,” zei hij tegen zichzelf.

In het licht van het bovenstaande kan het antwoord van R. Jisrael van Ruzhin op een beroemde vraag over deze parasja begrepen worden. Het vers zegt: „Dit zijn de nakomelingen van Noach; Noach was een rechtschapen man, volmaakt onder zijn tijdgenoten; Noach wandelde met G-d.” Op de woorden: „Noach was een rechtschapen man, volmaakt onder zijn tijdgenoten” reageert Rasji: „Sommigen van onze geleerden interpreteren deze woorden als een lof voor Noach. Als hij al een *tsaddiek* was in tijd van corruptie, hoeveel groter *tsaddiek* zou hij geweest zijn als hij geleefd had in een generatie van rechtvaardige mensen. Maar sommigen van onze geleerden interpreteren deze woorden als negatief. In zijn generatie werd Noach als een *tsaddiek* beschouwd, maar als hij geleefd had in de tijd van Avraham, dan zou hij helemaal niet als rechtvaardig beschouwd zijn geworden.”

Bijna alle Chassidische Tora-commentatoren vragen, dat als het mogelijk is om te begrijpen dat de Tora Noach prijst, waarom moeten we dan de negatieve interpretatie vermelden?

R. Jisrael van Ruzhin zegt dat het doel van een *tsaddiek* in deze wereld is om *emoena* (geloof en vertrouwen) in Hasjem bij te brengen en aan te moedigen bij de mensen van zijn generatie. Noach, zegt Rasji (Ber. 7:7)

was een man van beperkt geloof, daarom deed hij geen moeite om het geloof bij andere mensen van zijn generatie bij te brengen. Avraham daarentegen maakte het tot zijn levenswerk om bij zoveel mogelijk mensen emoena bij te brengen.

Wanneer wij geneigd zijn om Noach te prijzen, dan kan gezegd worden dat hij de mensen in zijn generatie niet onderwees en geen emoena bij bracht, omdat zij fundamenteel zonder hoop waren. Als hij in de generatie van Avraham geleefd had, zou hij daar vast en zeker zijn levenswerk van gemaakt hebben. Niettemin moeten de geleerden de negatieve interpretatie leren om daar een belangrijke les uit af te leiden. Daar Noach zelf een rechtvaardig mens was, scheen hij in zijn generatie, ondanks dat hij niet trachtte de mensen emoena bij te brengen. Als hij in de generatie van Avraham had geleefd, dan zou hij over Hasjem gehoord hebben en dan was hij gegroeid in emoena, dan zou hij niet als tsaddiek of leraar beschouwd zijn. Daar hij geen moeite deed om emoena bij te brengen, vervulde hij niet de rol van een tsaddiek.

Ik geloof dat de Ruzhiner Rebbe hier op iets heel belangrijks wijst. Iedere generatie heeft zijn leraren, meesters en tsaddikiem nodig. Ieder mens heeft ook zijn persoonlijke Rebbe nodig, om hem geestelijk leiding te geven. Hoe kan men weten wie de juiste leraren zijn, wie leidt studenten op het juiste pad en wie misleidt hen of bouwt alleen maar een rijk voor zichzelf?

Parasjat Noach bevat de norm. Wanneer de tsaddiek-leraar emoena tracht bij te brengen en studenten inspireert of een sterker geloof en vertrouwen in Hasjem bij te brengen, dan is dat een bevestiging dat hij een zuivere tsaddiek/leraar is.

MISJNA VAN DE WEEK

BERACHOT

Hoofdstuk 4 – Misjna 2

[De Gemara (Berachot 64a) zegt: ‘Wie de *beit kneset* verlaat en het *beit hamidrasj* binnengaat, om Tora te leren, die verdient de aanwezigheid van de *Sjechina*, zoals er geschreven staat [Tehilliem 84:8]: *Zij zullen voor Hasjem in Zion verschijnen*’. Daarom ging men na de *tefilla* naar het leerhuis.]

Rabbi Nechoenja ben Hakkana was gewend om als hij het *beit hamidrasj* inging of uitging om een korte *tefilla* te zeggen. Zij¹ zeiden tegen hem zei: „Wat is de plaats² voor dit gebed?” Hij antwoordde hen: „Als ik naar binnen ga, bid ik dat er wegens mij niet iets misgaat³, en als ik naar buiten ga dank ik voor mijn deel⁴.”

Aantekeningen

1. De andere geleerden.
2. **Wat is de plaats:** Wat is de aard van dit gebed? (RAV)
3. **Dat er wegens mij niet iets misgaat:** Dat ik geen struikelblok zal leggen voor een ander [door een fout te maken in de *halacha*], zoals er staat geschreven in een *beraita* [28b]: „dat ik niet zal struikelen over een *halacha* en mijn collega’s mij daarover niet zullen uitlachen”. Want dat zou een slechte zaak voor mij zijn, want ik zou de oorzaak zijn dat zij worden gestraft [zijn collega’s zouden gestraft worden als zij hem uitlachen, want zij overtreden het gebod „Heb je naaste lief als jezelf”] (RAV).
4. **Dank ik voor mijn deel:** Ik dank Hasjem voor het goede dat Hij mij toegedeeld heeft, dat Hij mij laat zitten tussen diegenen die in het *beit hamidrasj* zitten. En deze twee *tefillot*, bij het binnengaan in het *beit hamidrasj* en bij het naar buiten gaan, zijn voor iedereen een verplichting om te zeggen, want de *beraita* zegt aldus: „Bij zijn binnenkomst, wat zegt hij? En bij zijn naar buiten gaan, wat zegt hij?” Dat betekent dat het een verplichting is dat te zeggen. [De volledige tekst van de *beraita* is: „Wat zegt men als men het *beit hamidrasj* binnengaat? ‘Moge het Uw wil zijn, Hasjem, mijn G-d, dat ik geen fouten maak en dat ik mij niet vergis in een *halachische* aangelegenheid, waardoor mijn collega’s zich over mij vrolijk zouden maken, dat ik niet iets wat rein is, onrein verklaar of iets wat onrein is, rein; dat mijn collega’s zich niet vergissen in een *halachische* zaak, waardoor ik mij over hen vrolijk zou maken’. En wat zegt men bij het verlaten van het *beit hamidrasj*? ‘Ik dank U, Hasjem, mijn G-d, dat U mijn deel gezet heeft tussen de geleerden van het *beit hamidrasj* en niet tussen de nietsnutten op de hoeken [van de straat]. Want ik sta vroeg op en zij staan vroeg op; ik sta vroeg op om Tora te leren en zij staan vroeg op om achter hun ledigheid aan te rennen. Ik werk hard en zij werken hard; ik werk hard en krijg beloning, zij werken hard en krijgen geen beloning. Ik ren en zij rennen; ik ren naar de Komende Wereld en zij rennen naar de hel”. De Rambam schrijft: Deze twee gebeden zijn verplicht voor ieder die het *beit hamidrasj* binnengaat, want de *beraita* vraagt niet wat hij, Rabbi Nechoenja zei, maar wat *men* zegt.

Aantekeningen op de Talmoed

Berachot 26b

Door Rabbi Mendel Weinbach, decaan Ohr Somayach

Compensatie voor een verloren gebed

Wanneer men *Sjemonee Ester* vergeten is te zeggen, dan heeft men gelegenheid om dat „goed te maken” door de volgende *Sjemonee Esree* tweemaal te dawwenen. Dit kan zelfs als de tekst van de *Sjemonee Esree* die men vergeten is, anders is dan de tekst van de volgende *Sjemonee Esree*, zoals bijvoorbeeld als men *mincha* op vrijdagmiddag vergeten was te zeggen, dan zegt men de *tefilla* voor *ma'ariv* op Sjabbat-avond tweemaal.

Wat gebeurt er echter, wanneer iemand vergeten is *Ja'alee WeJawo* te zeggen tijdens de *Sjemonee Esree* van *mincha* op *Rosj Chodesj*? Wanneer hij zich zijn omissie voor zonsondergang realiseert, dan moet hij de *Sjemonee Esree* herhalen, want hij heeft het speciale gedeelte voor *Rosj Chodesj* niet gezegd. Maar als hij het zich pas bij *ma'ariv* realiseert, dan ontstaat een interessant probleem. Het is niet meer *Rosj Chodesj* en zijn compensatie bevat niet *Ja'alee WeJawo*, dat hij gemist heeft. Dus het lijkt erop dat hij niets bereikt met deze herhaling, want hij heeft al een volledige *Sjemonee Esree* zonder *Ja'alee WeJawo* gezegd.

Volgens één mening van de commentatoren heeft het inderdaad geen zin om nu te compenseren. Maar een andere mening zegt dat het feit dat men geen *Ja'alee WeJawo* gezegd heeft, toen dat vereist werd, heeft de hele *tefilla* ongeldig gemaakt en het is nu alsof die persoon helemaal niets gezegd heeft, dus kan hij wel een compensatie *Sjemonee Esree* zeggen.

De *Sjoelchan Aroech* (*O.Ch.* 108:11) beslist dat aangezien er een meningsverschil is over de vraag welke mening men moet volgen, men de *Sjemonee Esree* van *ma'ariv* dubbel moet zeggen ter compensatie, maar voordat men dat de tweede keer zegt, moet men verklaren dat wanneer deze dienst onnodig is, het beschouwd moet worden als een vrijwillig gebed. Maar als *Rosj Chodesj* op vrijdag valt, kan men deze procedure niet volgen voor *ma'ariv* op Sjabbat-avond, want op Sjabbat mochten in de Tempel geen vrijwillige offers gebracht worden en daar onze gebeden in de plaats komen van de offers in de Tempel, mag men ook nu op Sjabbat geen vrijwillige *tefilla* zeggen.

Halacha: Joodse Wet

Wat is eigenlijk Halacha?

Jodendom is niet alleen maar geloven in G-d, de mens en het universum. Jodendom is een allesomvattende manier van leven, gevuld met regels en gebruiken dat ieder aspect van het dagelijks leven betreffen: wat je doet als je 's ochtends opstaat, wat je wel en wat je niet kunt eten, welke kleren je wel en welke je niet kunt dragen, hoe je je uiterlijk verzorgd, hoe je je zaken voert, hoe men Sjabbat en feestdagen viert en natuurlijk ook hoe je je gedraagt tegenover G-d en misschien nog het belangrijkste: hoe je je gedraagt tegen je medemens en tegen dieren. Dit geheel van regels en gebruiken staatbekend als Halacha.

Het woord 'halacha' wordt gewoonlijk vertaald met 'Joodse wet', maar een meer letterlijke vertaling (en meer toepasselijk) is 'de weg die men wandelt.' Het woord is afgeleid van de Hebreeuwse stam Hee-Lamed-Chaf, hetgeen 'lopen' of 'wandelen' betekent.

Sommige niet-Joden en niet-behoudende Joden bekritisieren dit wettische aspect van tradioneel Jodendom. Zij zeggen dat het de godsdienst reduceert tot een serieuze rituelen, gespeend van geestelijke inhoud. Hoewel er zeker Joden zijn, die de halacha op deze manier in acht nemen, is dat niet de bedoeling van de halacha, en het is zelfs niet de juiste manier om de halacha in acht te nemen.

In tegendeel, wanneer op de juiste manier toegepast, verhoogd halacha de geestelijke inhoud in iemands leven, omdat het de meest triviale, wereldse handelingen, zoals eten en zich kleden, omzet in handelingen van religieuze betekenis. Wanneer mensen vragen hoe zij dichterbij G-d kunnen komen en hoe zij meer geestelijke inhoud aan hun leven kunnen geven, dan is het enige denkbare antwoord: neem de halacha meer in acht. Houdt kasjroet, steek Sjabbatkaarsen aan, zeg het dankgebed na de maaltijd. Wanneer je deze dingen doet, wordt je voortdurend herinnerd aan je relatie met het G-ddelijke en dan wordt het een integraal onderdeel van je hele bestaan.

Zijn deze wetten soms niet ongeriefelijk? Ja, natuurlijk. Maar als iemand om wie je geeft – bijvoorbeeld je vader of moeder of je echtgeno(o)t(e) je vraagt om iets ongeriefelijk of onplezierig te doen, iets wat je niet leuk vindt om te doen, zou je dat dan niet doen? Het is een erg oppervlakkige vorm van liefde zonder inhoud wanneer je niet af en toe iets onplezierig of ongemakkelijk wilt doen voor een ander. Hoeveel te meer zou je bereid moeten zijn om af en toe een ongemakkelijke of onplezierige opdracht uit te voeren die onze Schepper ons heeft opgedragen en Die deze taken uitsluitend voor ons eigen bestwil heeft ingesteld. (*Wordt vervolgd*)

Aantekeningen en Toelichting op de Kitsoer Sjoelchan Aroech

1. Ik heb mij Hasjem altijd voor ogen gehouden [Tehilliem 16:8]. Dit is een belangrijke regel van Tora¹ en ook in het gedrag van de Tsaddikiem die voor G-d uit wandelen². Immers wanneer een mens alleen thuis is, is zijn manier van zitten, zijn lichaamsbeweging en zijn gedrag niet hetzelfde als wanneer hij zit, zich beweegt en zich gedraagt in tegenwoordigheid van een belangrijke koning. Zo is ook zijn spreken en [zelfs] de uitdrukking van zijn gezicht, wanneer hij samen is met zijn huisgenoten en zijn familieleden niet hetzelfde als wanneer hij zich in gezelschap bevindt van een koning. Want dan let hij zeker wel op al zijn lichaamsbewegingen en op al zijn woorden, zodat deze, zoals behoort, correct zijn. Hoeveel te meer, wanneer een mens zich realiseert dat de grote Koning, de Heilige, geprezen is Hij, die met Zijn heerlijkheid de hele wereld vult, bij hem staat en zijn handeling ziet, zoals er gezegd is [Jeremiejahoe 23:24]: „*Kan een mens zich wel verbergen in geheime plaatsen, zodat Ik hem niet kan zien, zo spreekt de Eeuwige, Ik vul toch de hemel en de aarde*”. Wanneer de mens dit beseft, zal zeker direct³ een gevoel van ontzag en nederigheid over hem komen uit vrees voor G-d, geprezen is Hij, en zal hij zich zeker voor Hem schamen [om iets verkeerd te doen].

Aantekeningen

1. De *Bioer Halacha* 1:1 schrijft: Wie deze zin: „Ik heb mij Hasjem altijd voor ogen gehouden” in de praktijk wil brengen, zal zich haasten om te doen wat geschreven staat in *Sefer Hachienoech*. En vanwege het belang daarvan hebben sommige grote geleerden dat in hun boek overgenomen. En dit is wat daar staat (in de inleiding daarvan en in de hoofdstukken 25, 26, 117, 138 en 187): *Zes mitswot* is men voortdurend verplicht en hiervan wordt men geen moment van de dag ontheven, en elk moment dat men ze in gedachten heeft, volbrengt men een positief gebod. Er is geen einde aan de beloning voor deze *mitswot*. Dit zijn ze: 1. Te geloven dat er op de wereld maar één G-d bestaat, Die alles wat bestaat, heeft voortgebracht. En dat alles wat er nu is, slechts kan voortbestaan omdat Hij dat wenst en wil, en dat Hij altijd heeft bestaan, en dat Hij ons uit Egypte gevoerd heeft en ons de Tora gegeven heeft. Dit is een positief gebod, zoals er geschreven staat [Sjemot 20:2]: „*Ik ben Hasjem, jouw G-d, die jou uitgevoerd heeft, enz.*”. En dat betekent: weet en geloof dat er op de wereld een toezichthoudende G-d is die jou uit Egypte gevoerd heeft. 2. Dat wij in geen enkele andere G-d zullen geloven buiten Hem, zoals er geschreven staat [Sjemot 20:3]: „*Je zult geen andere goden hebben naast Mij*”. En zelfs als men erkent, dat de Heilige, geloofd zij Hij, heerst over alles, maar dat Hij de leiding van de wereld heeft overgegeven aan een engel of aan een hemellichaam, dan betekent dit de erkenning van een vreemde godheid en daarbij overtreedt men het gebod „*Je zult geen andere goden naast Mij hebben*”. Men moet echter geloven dat de Heilige, g.z.H. zelf toezicht houdt op al de werelden en geen enkel schepsel heeft de kracht iets te doen, dat tegen Zijn wil in gaat. Daarom wordt de Heilige, g.z.H., de G-d der goden genoemd. 3. Zijn eenheid getuigen, zoals er geschreven staat [in Dewariem 6:4]: *Hoor, Israël, de Eeuwige is onze G-d, de Eeuwige is Eén*. Dit betekent: hoor, Israël, en weet dat de Eeuwige, die met Zijn wil alles laat bestaan, en onze G-d is, die toezicht houdt op alle werelden, één G-d is, zonder partner. 4. De Alomtegenwoordige lief te hebben, zoals er geschreven staat [in Dewariem 6:5] *Je moet de Eeuwige, je God liefhebben met heel je hart, heel je ziel, en met heel je vermogen*. En hoe kan een mens tot zulk een liefde komen? Door middel van Tora-studie, zoals er staat geschreven in *Sifré*: „*Je moet liefhebben*”, maar ik weet niet hoe ik de Alomtegenwoordige moet liefhebben. Daarom wordt ons geleerd in de volgende zin [Dewariem 6:6]: *En neem deze woorden, die Ik je heden gebied, ter harte*. En door middel daarvan kun je herkennen door Wiens woorden de wereld ontstaan is. Dat wil zeggen, dat men door over Tora na te denken de grootheid erkent van de Heilige, g.z.H., die men niet op waarde kan schatten en Die oneindig is, en dan zal de liefde voor Hem zich vanzelf in zijn hart vestigen. En de bedoeling van de *mitswa* is dat een mens er op toeziet dat hij al zijn doelstellingen en gedachten instelt op de liefde voor HASJEM. Hij zal zich realiseren dat alles wat op de wereld bestaat, rijkdom, kinderen, eer, onbetekenend zijn in vergelijking met Zijn liefde. En hij moet voortdurend streven naar het verkrijgen van de wijsheid van Tora, opdat hij HASJEM beter zal kennen. En wie zijn interesse niet op hogere doeleinden, maar richt op materiële zaken en op de ijdelheden van de wereld, alleen maar om zichzelf te bevredigen en om eer te verkrijgen, die verspeelt dit voorschrift en zijn straf zal groot zijn. 5. Dat hij voortdurend met ontzag voor Hasjem is vervuld, opdat hij niet zal zondigen. En hierover staat geschreven [Dewariem 10:20]: *Je zult ontzag hebben voor Hasjem je G-d*. Wie op het punt staat om een overtreding te begaan, zal zijn geweten wakkerschudden en zijn hart er op dat moment van doordringen, dat de Heilige, g.z.H., toezicht houdt op alle daden van de mens, ook wanneer die daden in de duisternis worden begaan, en Hij zal hem vergelden naar de mate van de slechtheid van de daad, zoals er geschreven staat [Jeremiejahoe 23:24]: *Zal Ik dan diegene die zich in zijn schuilplaats verbergt, niet zien, zo spreekt Hasjem, enz.* 6. Dat wij niet achter de verlangens van ons hart of wat de ogen zien moeten nalopen, zoals er geschreven staat [Bamidbar 15:39]: „*En je zult niet achter je hart aanlopen, enz.*”. De geleerden hebben gezegd: „*achter je hart aan*” dat is ongelooft, en „*wat de ogen zien*”, dat is zedeloosheid. Ongelooft houdt alle vreemde gedachten in die tegenstrijding zijn met Tora. Zedeloosheid omvat het achternalopen van wereldlijke genietingen, zonder de bedoeling hen ten goede aan te wenden. Dat wil zeggen, dat men zich daar niet mee bezighoudt voor zijn gezondheid, opdat men dan beter de dienst van zijn Schepper kan uitvoeren, maar uitsluitend met de bedoeling om zijn onbegrensde behoeften aan genietingen beter te kunnen bevredigen. Dit alles heb ik verkort van zijn woorden overgenomen. Gelukkig is hij die zich hieraan houdt. Lees ook in de *Chajé Adam*, Voorschrift 1, die hier ook over uitweidt [Tot zover de woorden van de *Bioer Halacha* 1:1].

2. Dat wil zeggen dat men altijd voor ogen moet houden dat men voor Hasjem zelf staat, want Hasjem vult de hele wereld met Zijn Glorie. Sommigen waren om deze reden gewend een menora, getekend op perkament, in hun siddoer te leggen en daarop was deze zin „*Ik houd mij, enz.*” geschreven, samen met de Naam van Hasjem en een menora en de overige namen van Hasjem. De bedoeling ervan was dat men zich zou herinneren tijdens de tefilla niet aan andere dingen te denken. In veel *sefardische* gemeenschappen ziet men iets dergelijks nog steeds hangen boven de standaard waar de gazan dawent [M.B.1:4].

3. Wanneer men deze gevoelens niet van nature krijgt, moet men mediteren totdat men deze gevoelens wel krijgt.

[Sj. A. HaRav II 1:4]